

**Dobre praktyki z zakresu wspierania
rodziny
i systemu pieczy zastępczej**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmku
2016 r.

Motto dla działań Gminy Chelmek w ramach polityki wspierania rodzin i organizowania systemu pieczy zastępczej
– „*Rodzina – od niej wszystko się zaczyna*”.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji Gmina Chelmek w ramach zadań własnych zapewnia kompleksowe wsparcie, poprzez zorganizowanie sprawnego systemu wspierania rodziny i wyposażenie w odpowiednie narzędzia – co wymaga podkreślenia - komplementarne.

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Podstawą działań Gminy Chelmek w ramach polityki wspierania rodzin i organizowania systemu pieczy zastępczej są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;**
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;**
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;**

Przedmiotowe działania stanowią realizację dyspozycji ustawowych oraz są spójne z obowiązującą Strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Chelmek.

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Organizując formy wsparcia na rzecz rodziny w Gminie Chelmek punktem wyjścia pozostaje specyfika rodziny wieloproblemowej. Najczęściej występuje wielopłaszczyznowość problemów. Docenia się zatem i konsekwentnie realizuje

- z jednej strony zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, z drugiej potrzebę profilaktyki oraz wsparcia prewencyjnego rodziny. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby zachować lub przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem działań na rzecz rodziny w Gminie Chelmek jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

- ▶ **Kluczowe jest zatem poradnictwo specjalistyczne na etapie pojawiania się pierwszych sygnałów o problemach. Problemy stara się najczęściej diagnozować pracownik socjalny MOPS w stałej, dobrej i ścisłej współpracy interdyscyplinarnej w szczególności z placówkami oświatowymi z terenu Gminy, Świetlicą Środowiskową - jako placówką wsparcia dziennego, Policją oraz Samodzielnym Gminnym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Chelмку.**

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Praca z rodziną jest prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny jest również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenie.

Praca w ramach przedmiotowych działań opiera się o zgodę rodziny wspomaganej.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Chełmek zajmuje się w szczególności Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Ważne jest także – jako m.in. czynnik stabilizujący - wsparcie materialne ubogich rodzin z zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wsparcie materialne może polegać na objęciu dożywianiem wymagających tego dzieci, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów oraz przedszkoli, zapewnieniu pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim, pomocy w dostępie dzieci z rodzin wieloproblemowych do przedszkoli, pomocy w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły i podręczniki szkolne, udzielaniu dzieciom i młodzieży stypendiów szkolnych, współorganizowaniu wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży.

Kolejnym elementem systemu jest zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej angażuje się asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust. 3 i art. 12 przedmiotowej ustawy. Bardzo ważne jest, iż rola asystenta rodziny polega na aktywnym wspieraniu rodziny.

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent rodziny już po przydzieleniu dla konkretnej rodziny reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie kolejnych problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarzki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny.

Unikatowa dla polityki wspierania rodzin i organizowania systemu pieczy zastępczej – i jako szczególnie dobra praktyka – jest procedura postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Chełmku w stosunku do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (*załącznik do prezentacji w formacie pdf*)

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Praca asystenta rodziny polega ponadto na inicjowaniu i rekomendowaniu zadań zespołowych, w skład których wchodzić będą m.in. asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca asystenta rodziny lub zespołu powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów środowiska rodzinnego, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Bardzo ważny jest Monitoring i ewaluacja działań podejmowanych w stosunku do wspieranej rodziny.

Prowadzenie ewaluacji polega na bieżącym analizowaniu oraz cyklicznym porównywaniu sytuacji rodziny, dotyczących struktury problemów w rodzinie, w tym przemocy w rodzinie, umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy kontynuować konkretne działania, czy je wzmożyć, czy też zmodyfikować.

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Komplementarnym ogniwem w ramach systemu wspierania rodzin jest działalność placówki wsparcia dziennego – Świetlicy Środowiskowej w Chełmku.

Placówka wsparcia dziennego jest samodzielną jednostką budżetową Gminy Chełmek, realizuje zadania z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Placówka prowadzona jest w formie opiekuńczej i przeznaczona jest dla 30 dzieci. W 2014 i w 2015 roku łącznie skorzystało z niej 100 dzieci.

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Koordynatorem przedmiotowych działań jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmku w partnerstwie z :

- ▶ **Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Chełmek,**
- ▶ **Urzędem Miejskim w Chełmku,**
- ▶ **Komisariatem Policji w Chełmku,**
- ▶ **Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Chełmku,**
- ▶ **Świetlicą Środowiskową w Chełmku,**
- ▶ **Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmku,**
- ▶ **Samodzielnym Gminnym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Chełmku,**
- ▶ **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu,**
- ▶ **Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu,**
- ▶ **Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną Oświęcimiu,**
- ▶ **Powiatowym Urzędem Pracy w Oświęcimiu,**
- ▶ **Sądem Rejonowym w Oświęcimiu.**

„Rodzina – od niej wszystko się zaczyna”

Dla podkreślenia wyjatkowości – a zarazem jako dobre praktyki - w ramach systemu wspierania rodziny w Gminie Chelmek szczególnie wskazuje się „Procedury postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Chelмку w stosunku do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”. *(załącznik do prezentacji w formacie pdf)*

Załączniki do ww. Procedur - wzory dokumentów prowadzonych przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych,:

- ▶ Załącznik nr 1: Zgoda na współpracę z asystentem rodziny,
- ▶ Załącznik nr 2: Realizacja usługi asystenta rodziny, Miesięczne sprawozdanie z pracy z rodziną,
- ▶ Załącznik nr 3: Oświadczenie,
- ▶ Załącznik nr 4: Zasady współpracy rodziny z asystentem rodziny,
- ▶ Załącznik nr 5: Protokół ze spotkania z P. w dniu
- ▶ Załącznik nr 6: Plan pracy z rodziną,
- ▶ Załącznik nr 7: Okresowa ocena sytuacji rodziny,
- ▶ Załącznik nr 8: Wniosek do Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chelмку o przydzielenie asystenta rodziny,
- ▶ Załącznik nr 9: Legitymacja asystenta rodziny.